

מדוע יש משבר פליטים באוקראינה?

שיחה סביב השולחן: שיחות משפחתיות על אקטואליה

• למחנכים

להורים, משפחות, מטפלים

לתלמידים

מירק פרוצ'ניקי | Flickr

בפברואר 2022 פתחה רוסיה בפלישה צבאית רחבת היקף באוקראינה, מדינה במזרח אירופה, שאוכלוסייתה מונה 44 מיליון נפש. אוקראינה היא מדינה שכנה של רוסיה. ישנן הערכות רבות בנוגע למניעים שהובילו את נשיא רוסיה ולדימיר פוטין לפתוח במתקפה. הפלישה והמלחמה זכו לגינוי נרחב ממדינות בעולם, ומדינות רבות מטילות עיצומים על רוסיה ומעניקות סיוע לאוקראינה, לרבות כלי נשק.

משבר הפליטים המתפתח

באוקראינה מתפתח משבר הומניטרי חמור כתוצאה מהמלחמה המתחוללת, האלימות והסכנה שהיא מציבה עבור האנשים החיים באוקראינה. נכון לכתובת שורות אלו (3/3/22), על פי נציבות האו"ם לפליטים (UNHCR), יותר ממיליון אוקראינים נמלטו מהמדינה והם מבקשים מקלט במדינות שכנות. הם הפכו לפליטים. פליטים הם אנשים הבורחים ממלחמה, אלימות, עימות או רדיפה (יחס אכזרי ופוגעני באופן מתמשך) וחוצים גבול בינלאומי כדי למצוא ביטחון במדינה אחרת. נציבות האו"ם לפליטים הכריזה על אוקראינה כאזור חירום בדרגה 3, הדרגה הגבוהה ביותר. האו"ם הזהיר כי בקצב הנוכחי, המצב עלול להפוך ל"משבר הפליטים הגדול ביותר במאה הזו".

רבים מהפליטים הם נשים וילדים, מפני שרוב הגברים בגילאי 18 עד 60 הם מתנדבים או נדרשים להילחם במלחמה ואינם יכולים לעזוב את אוקראינה. בין הפליטים יש מספר הולך וגדל של ילדים ללא ליווי. בנוסף, אלפי אנשים שאינם לבנים החיים באוקראינה מנסים נאשנות להימלט. רבים מהם דיווחו על בירוקרטיה נוספת, אפליה גזעית והתעמרות בגבול, ואומרים כי יחס זה נובע מדעות קדומות. אנשים טרנסג'נדרים חוששים מאלימות נגד טרנסים וסיבוכים במעבר הגבול המונעים מאנשים הרוצים לעזוב לעשות זאת.

לאן הולכים הפליטים?

כמחצית מהפליטים האוקראינים הגיעו לפולין. היתר הגיעו להונגריה, מולדובה, סלובקיה, רומניה, רוסיה ומדינות אירופיות אחרות. הפליטים מגיעים ברכבת, ברכב ואף ברגל, הולכים קילומטרים רבים ומחכים בתורים ארוכים בגבולות. הם נושאים עימם כל מה שהצליחו לדחוס למזוודותיהם בזמן המועט שהיה להם לארוז, מפני שהיו חייבים לעזוב במהירות. בנוסף, על פי הערכות האו"ם, בתוך אוקראינה עצמה ישנם לפחות 160,000 איש שנמלטו מהמלחמה ונעקרו מבתיהם. האו"ם מנסה לעזור להם אולם, למרבה הצער, המלחמה מקשה ומעמידה בסכנה את ביטחון עובדי הסיוע.

כיום חיים באוקראינה כ-10,000 ניצולי שואה, רבים מהם מטופלים בבית, מרותקים למיטתם ואינם יכולים לעזוב. דובר ועידת התביעות (ארגון העוסק בפיצוי והשבת רכוש לקורבנות שואה יהודים), אמר: "דיברתי עם מישהו שאמר: 'הסתתרתי במרתף בשנת 1941, והנה שוב, אני חוזר לאותו מרתף. מעולם לא העליתי על דעתי שאצטרך לחוות שוב את הטראומה הזו'".

כיצד מדינות אחרות מסייעות?

האיחוד האירופי, המונה 27 מדינות חברות, צופה כי עד ארבעה מיליון איש עשויים לנסות לעזוב את אוקראינה. נציבות האיחוד האירופי הציעה זכויות תושבות ארעית לפליטים, אשר יעניקו אוטומטית הגנה לפליטים אוקראינים למשך עד שלוש שנים, לרבות היתר שהייה וגישה לתעסוקה ושירותים סוציאליים נדרשים.

ממשלת ארצות הברית הודיעה כי תעניק סיוע הומניטרי בסך 54 מיליון דולר לנפגעים מהפלישה הרוסית ומהמלחמה. כיום חיים בארצות הברית יותר ממיליון איש ממוצא אוקראיני. למרות שבשלב זה רוב הפליטים נמלטים למדינות שכנות, דוברת הבית הלבן ג'ון סאקי אמרה, כי ארה"ב מוכנה לקבל פליטים מאוקראינה.

גיל

10 ומעלה

שאלות להתחלת שיחה

- שמעתם על מה שקורה באוקראינה? מה אתם יודעים על מצב הפליטים?
- מה זה אומר להיות פליט?
- מה אתם חושבים ומרגישים בנוגע למשבר הפליטים באוקראינה?
- איך זה לעזוב את הבית במהירות באמצע מלחמה לדעתכם? לו יכולתם, מה הייתם אומרים לאנשים שעוברים את זה?
- מה למדתם על מצב הפליטים שלא ידעתם לפני כן?

שאלות העמקה

(ראו חלק מקורות נוספים למאמרים ומידע העוסקים בשאלות אלו).

- מה לדעתכם המדינות השכנות צריכות לעשות כדי לעזור לפליטים שעוזבים את אוקראינה? מה לדעתכם ישראל צריכה לעשות כדי לעזור?
- מה נוכל לעשות כדי ליידע את החברים, העמיתים והמשפחות שלנו על מה שקורה באוקראינה, ועל משבר הפליטים בפרט?
- מה ידוע לכם על פליטים אחרים בעולם וכיצד מדינות אחרות יכולות לעזור?

רעיונות לפעולה

- שאלו: מה אנחנו יכולים לעשות כדי לעזור? אלו פעולות כיחידים וכקבוצה יכולות לחולל שינוי?
- התעדכנו ויידעו אחרים על המתרחש באוקראינה בכך שתשתפו מידע עם חברים, בני משפחה ועמיתים - במדיה החברתית או תסייעו בארגון אירוע חינוכי בבית הספר או בקהילה.
- תרמו כסף או ארגנו אירוע לגיוס תרומות כדי לתמוך בארגונים המסייעים לפליטים באוקראינה.

מקורות נוספים

- [We Were Strangers Too: Learning about Refugees through Art](#) (גם אנחנו היינו זרים: לומדים על פליטים באמצעות אמנות - מערך שיעור של הליגה נגד השמצה)
- [Refugees, Reactions and World Response](#) (פליטים, תגובות ותגובת העולם - שיחה סביב השולחן של הליגה נגד השמצה)
- [10 דרכים שבהם בני נוער יכולים להיות מעורבים באקטיביזם](#)
- [המשבר באוקראינה](#) (הליגה נגד השמצה)
- [מצב חירום באוקראינה](#) (נציבות האו"ם לפליטים)